

Рецензію
отримано 24.06.2020.
Голова ради старшого
всого ради старшого
д. наук з соц. навч. і професор.
Н. З. Зражевська

Голові спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.136
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору наук із соціальних комунікацій, професору,
професору кафедри міжнародної журналістики
Факультету журналістики
Ніні ЗРАЖЕВСЬКІЙ

Рецензія

рецензента **Нетреби Маргарити Миколаївни**, кандидата наук із соціальних комунікацій, доцента, доцента кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, про дисертацію **Сінька Андрія Сергійовича «Інформаційна діяльність як окремий управлінський інститут соціальних комунікацій»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 061 Журналістика.

1. Актуальність дисертаційної роботи.

Дисертаційне дослідження Андрія Сінька присвячене проблематиці, що залишається недостатньо осмисленою у сучасній науці: інформаційна діяльність як самостійний управлінський інститут у системі соціальних комунікацій. Попри широке вживання поняття «інформаційна діяльність» у науковому й практичному дискурсах, його інституційний вимір - принципи, функції та організаційні форми - так і не став предметом цілісного наукового аналізу.

Актуальність теми зумовлена трьома чинниками. По-перше, відсутністю законодавчого визначення інформаційної діяльності після 2011 року, що зумовлює нормативну невизначеність у різних галузях - від медійного регулювання до захисту персональних даних. По-друге, цифровізацією комунікаційних практик і впровадженням штучного інтелекту, що потребує оновлення теоретичних підходів. По-третє, умовами повномасштабного

вторгнення, які змінили характер, інструментарій та цілі інформаційної діяльності в Україні.

Зазначені чинники свідчать про те, що обрана тема є актуальною і потребує наукового осмислення.

2. Наукова новизна результатів дисертації.

У дисертації запропоновано авторське визначення інформаційної діяльності як управлінського інституту — *«системи професійних практик, правил та організаційних форм, що забезпечує цілеспрямоване створення, оброблення й поширення інформації з метою координації взаємодії між організаціями, інституціями та соціальними групами»*. Здобувач розмежовує поняття «інститут» та «інституція» стосовно інформаційної діяльності та пропонує їй тривимірну класифікацію (як процес, як функція, як інституція). Принципи інформаційної діяльності систематизовано за чотирма групами: нормативно-правовими, стратегічно-управлінськими, інформаційно-аналітичними та соціально-етичними.

Наукова новизна дослідження відображена у запропонованих авторських положеннях, однак рекомендується диференціювати їх за рівнями наукового внеску, розмежувати результати на «вперше отримані», «удосконалені» та «такі, що дістали подальшого розвитку», що дозволить чіткіше окреслити особистий науковий внесок здобувача.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення дослідження полягає у систематизації наукових підходів до розуміння інформаційної діяльності та її осмисленні як управлінського інституту в системі соціальних комунікацій. У роботі узагальнено теоретичні концепції від класичних моделей до сучасних інституційних підходів, запропоновано тривимірну класифікацію інформаційної діяльності та охарактеризовано десять її функцій — інформаційну, комунікативну, аналітичну, культурно-ідентифікаційну,

просвітницьку, мобілізаційну, нормативно-регулятивну, репутаційну, інтегративну та безпекову.

Практичне значення результатів автор пов'язує з можливістю їх використання для формування галузевих стандартів, удосконалення освітніх програм підготовки фахівців комунікаційної сфери, а також розглядає як концептуальну основу для розроблення інформаційного кодексу України.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дисертаційне дослідження виконане на належному науковому рівні із залученням комплексу методів — як загальнонаукових (аналіз і синтез, систематизація та класифікація), так і емпіричних (метод кейсів, експертне опитування).

Слід зазначити, що дисертація виконана в межах науково-дослідної теми факультету журналістики Київського столичного університету імені Бориса Грінченка "Медіазнавчі студії у науковому та освітньому дискурсах" (2019-2024).

Теоретична база охоплює 156 наукових праць провідних українських і зарубіжних дослідників з теорії комунікації, інформаційної діяльності, медіадосліджень та зв'язків з громадськістю.

Сукупність теоретичних аргументів і емпіричних даних, представлених у роботі, підтверджує достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій дисертації.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Рівень виконання поставленого наукового завдання є достатнім. У дисертаційній роботі забезпечено послідовне виконання дослідницьких завдань, що охоплюють теоретичне обґрунтування інформаційної діяльності як управлінського інституту соціальних комунікацій, аналіз її генези,

принципів та функцій, а також емпіричну перевірку окремих положень через авторське експертне опитування фахівців галузі.

Автор загалом продемонстрував володіння методологією наукового дослідження, застосовуючи комплекс теоретичних та емпіричних методів для досягнення поставленої мети.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Основні положення та висновки дисертації обговорювалися на засіданнях кафедри журналістики та нових медіа Факультету журналістики Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Результати дослідження оприлюднено у формі доповідей на наукових конференціях.

Публікаційний доробок здобувача налічує 7 наукових праць, з яких 4 одноосібні та 3 у співавторстві: 3 статті у фахових виданнях України (з них 1 у співавторстві з науковим керівником) та 2 статті у виданнях, індексованих у Scopus та Web of Science. Особистий внесок здобувача у співавторських публікаціях визначено та описано у відповідному розділі дисертації.

Тематика публікацій відповідає предмету дисертаційного дослідження та забезпечує достатню повноту викладу основних наукових результатів.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення та обсягу.

Дисертація Андрія Сінька складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (156 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 196 сторінок, основний зміст викладено на 146 сторінках. Робота містить 8 таблиць і 3 рисунки. Однак, формулювання п.3.3 потребує уточнення: доцільно, щоб воно відображало зміст проведеного аналізу та його результати, а не лише інструмент здійснення дослідження.

Дисертація є самостійним дослідженням. Логіка викладу матеріалу загалом відповідає меті та завданням роботи: перший розділ формує

теоретичну базу, другий досліджує генезу, принципи та функції інформаційної діяльності, третій містить прикладний аналіз та емпіричне дослідження.

Дослідження здобувача відповідає встановленим вимогам щодо оформлення та обсягу, що підтверджується узгодженістю текстової частини, наукового апарату та результатів дослідження.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Аналіз дисертації Сінька А. С. свідчить про дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності та відсутність ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації. Усі використані здобувачем у тексті дисертації власні наукові праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення результатів дисертаційного дослідження та супроводжуються відповідними посиланнями. Особистий внесок здобувача у співавторських публікаціях визначено та описано у відповідному розділі дисертації.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Загальна оцінка дисертаційної роботи є позитивною. Водночас рецензент вважає за необхідне висловити такі зауваження та рекомендації.

1. Переконаливість результатів авторського опитування визначається не стільки чисельністю вибірки, скільки обґрунтованістю принципу її формування. У дисертації зазначено $n=21$, однак не описано критерії відбору учасників та не обґрунтовано достатність такого обсягу для цілей дослідження. Така інформація дозволила б повніше оцінити репрезентативність отриманих даних. Також варто пояснити вибір часового проміжку опитування в загальній логіці дослідження, зокрема, чому його проведено на фінальному етапі роботи.
2. Авторська тривимірна класифікація інформаційної діяльності (як процес, як функція, як інституція) є одним із найбільш перспективних теоретичних здобутків дисертації. Вона має всі ознаки повноцінної

аналітичної моделі - однак у третьому розділі цей потенціал реалізовано лише частково. Рекомендується у майбутніх дослідженнях розвинути запропоновану класифікацію до рівня повноцінної наукової моделі - такої, що не лише описує явище, а й дозволяє його вимірювати, порівнювати й прогнозувати в різних організаційних контекстах.

3. Рольова типологія, представлена у таблиці 3.1, охоплює переважно фахівців зі зв'язків з громадськістю. Для повноти аналізу рекомендується розширити її, включивши інших суб'єктів інформаційної діяльності - речників, пресекретарів, керівники інформаційних агентств та відділів комунікацій, медіаменеджери, медіааналітики, що повніше відобразило б реальну структуру суб'єктів інформаційної діяльності як управлінського інституту.

У цілому висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, а мають характер дискусійних положень і можуть розглядатися як перспективи подальших досліджень.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

У процесі виконання дисертаційного дослідження Андрій Сінько продемонстрував здатність до самостійного наукового пошуку та систематизації теоретичного матеріалу. Рівень сформованості науково-дослідницької компетентності засвідчує достатнє володіння методологією наукового дослідження та вміння поєднувати теоретичний аналіз з емпіричним компонентом. Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти й здобуто теоретичні знання та компетентності, достатні для розв'язання комплексних проблем у контексті професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, опановано методологію наукової діяльності.

11. Загальна оцінка дисертації та наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам.

Підсумовуючи теоретичний і емпіричний матеріал дослідження, можна стверджувати, що дисертація Андрія Сінька «Інформаційна діяльність як окремий управлінський інститут соціальних комунікацій» є актуальною, самостійною і завершеною науковою працею, що має відповідне теоретичне та практичне значення. Сукупність теоретичних аргументів і емпіричних даних, представлених у роботі, підтверджує достовірність і обґрунтованість її основних наукових положень.

Дисертація Андрія Сінька «Інформаційна діяльність як окремий управлінський інститут соціальних комунікацій» відповідає п. 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за № 155/30023, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 06 Журналістика зі спеціальності 061 Журналістика.

Офіційний рецензент:

кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент, доцент кафедра реклами та
зв'язків з громадськістю Київського
столичного університету імені Бориса
Грінченка

